

a karácsonyi furulyaszót, s nem is fognak békét hozni a világnak. Nagy hatalmak ezek az emberiség megszomorítására.

Mennyivel emberibb, igazabb, tehát békéltető s boldogító a kised Jézusnak nagy hatalma — hatalom, mely életet s biztat, mely vigasztal s erősít, fölvilágosít s emel, tisztít s nemésít s nemcsak új ideált ad az imádandó emberségében s barátságos testvériségében, hanem arra is biztat, hogy legyünk hozzá hasonlók, s megsegít arra, hogy lehessünk azok.

Ah, igen, ez a nagy hit, az édes furulyaszó valóságos zene nekünk, mely nélkül nincs lelkünknek békéje, nincs kedve s nincs ritmusa életüknek. Ha ez a furulyaszó lehallatszik szívünkbe a kereszténység magasságaiból, akkor visszhangossá lesz az ember lelke, megtelik tőle muzsikával, lendületes készséggel s vágyódó, jó kedvvel.

Hát csak zengjen és zsongjon bennünk annak a nagy hitnek muzsikája, hogy Isten eljött közénk, s hogy nemcsak közénk jött, hanem hogy értünk jött. Hív s el akar vinni magával. Krisztus lejött minket megváltani, megszentelni s a maga hasonmásává tenni. Eljött közénk, hogy testvéreivé tegyen. Ez a furulyaszó, mely a magasságból hallatszik le hozzánk. Aki lélek szerint oda föl való, az elhagyja a tündérországot, azaz dehogy is azt, hanem a poklot s az ocsmány világot s fölfelé törekszik. Az olyan aztán nemcsak meghallotta a fölfelé, vagyis a hazahívó furulyaszót, hanem megéli önmagában a legszebb muzsikát, a tiszta szív s az isteni béke harmóniáját.

Ez a betlehemi kised páratlan ajándéka.

(*Prohászka Ottokár.*)

## A jótékonyásra nevelés.

— Szülői értekezéslet. —

Sokszor úgy látszik, mintha a mai emberből kiveszett volna a részvét, a jótékonyság érzése. Az emberek nem tudják eléggé, mit jelent az: *szeretni*. Egész életünk egyik legnagyobb szerencsétlensége az, hogy kettős életet élünk: egyet magunkban, amikor imádkozunk, a másikat ahogy a templomból kijövünk. Egyszerűen nem merünk a bennünk lakó Isten szerint cselekedni, nem tudjuk, hogy a világon egyetlen dolog van, amiért érdemes élni: a *jóság*.

Egy amerikai írónak, Jack Londonnak, harminc év alatt harminc féle foglalkozása volt. Végigpróbált mindent a rakodómunkásságtól az ujságírásig, fegyenetől a dollármilliomosig s amikor halála előtti esztendőben meglátogatta Londont, ahol félesztendeig élt, hogy saját szemével lássa és átélje a föld-

alatti angol főváros nyomorát, rongyos csavargónak öltözve járta be a csatornahálózat alvilágát, a külvárosi szegénytelepeket, nyomortanyákat. Köztük lakott, barátokat szerzett és amikor már mindent látott, tudott róluk, könyvben foglalta össze tapasztalatait. Szörnyű és a valóságnak mégis megfelelő képekben tárta olvasói elé a brit világbirodalom fővárosának, a sokmillió London külvárosainak minden képzeletet felülmúló nyomorvilágát. Leírja, hogy a nyilvános sétatereken éjtél után hogyan telik meg minden pad az alvó emberek tömegével, a hajléktalan sorsüldözöttek ezreivel, akik ott alszanak, mint a kivert kutyák, mert az éjjeli menedékhelyek, amelyekre csak számozott férőhelyre lehet bejutni annak, aki még idejekorán jelentkezett, ilyenkor már megteltek teljesen.

A nyüzsgő világváros pompás palotái, dús áruházai, vilanyfényes körútjai tövében — mondja ő — alig néhány száz lépésnyire ott csatangol az éhség farkasa és üvöltését nem hallják meg azok, akiknek meg kellene hallaniok. Egyre kevesebben sütkéreznek az arany napfénye alatt, és egyre jobban szaporodnak azok, akiknek hálósobája az utca hideg kövezete.

Az bizonyos, hogy a társadalom az egyenlőtlenségek egyensúlyán épül fel. Mióta a világ áll, mindig volt és mindig lesz is különbség ember és ember között nemcsak tudásra, hanem anyagiakra nézve is. Ez már a természet megfellebbezhetetlen rendje, amelyet semmiféle társadalmi vagy állami berendezkedés meg nem szüntethet, el nem tüntethet. Isten parancsa, hogy nincs két ugyanolyan falevél a fán, mint ahogy vannak életrevalóbb, tehetségesebb és élhetetlen emberek, úgy osztódik el a társadalomban is a kiválasztottak és a maguk szorgalmából, kiválóságából érvényesülők rendje szegényekre és gazdagokra. Hiszen különben mi ösztönözné a tehetséget, a szorgalmat, ha nem az érvényesülés vágya, a siker kecsegtető délibábja, az a tudat, hogy egyszer megváltoztathatjuk életünket, hogy egyszer mindent megszerezhetünk magunknak, békességet, boldogságot, elismerést, mindazt, amihez csak a pénzen keresztül eljuthatunk. Ez a becsvágy a benzin az emberi lélek motorjában, enélkül leállna minden törekvés, fejlődés és beroszdásodna nemcsak a gyárak, de az emberi lélek csodálatos gépezete is.

Nem is itt van a hiba, hanem ott, hogy a vagyonnak, a gazdagságnak nemcsak jogai vannak, az élet napsütéses oldalára, a pénz a vagyon kötelez is; éppen ezt az égresikoltó nyomort, ezt a sötét és elviselhetetlen szegénységet kell eltüntetnie, hogy eloszlassa a szerencsétlenek homlokáról a gond felhőit, amely felőrli a családapák erejét, elrabolja az édesanyák becsületét, a gyermekek hitét! Az Isten országa itt a földön nem állhat milliomosokból és koldusokból, palotákból és ólaktól, irigyelt és irigykedő osztályokból.

A kereszténység ideálja az, hogy se túlságosan gazdag, se túlságosan szegény osztályok ne legyenek. A kereszténység elve, hogy a vagyon egyenlőtlenségeit annyira kell csökkenteni, hogy ne legyen többé érdemes ellene harcolni. Ha minden munkásnak meglesz a maga kiesi háza, előtte virágos, napsütötte kert, ha lesz annyi keresete, hogy magáról, családjáról, öreg napjairól gondoskodni tudjon: — akkor nem fog a keze ökölbe szorulni, ha mindjárt biborfüggönyöket is lenget a szél a gazdagok palotáinak ablakán.

Fájdalom, ettől a boldog világtól még nagyon messzire vagyunk. Ma nem kell az angol fővárosba mennünk, hogy a szenvedés vértanúit megláthassuk. Csak végig kell menni egy magyar város vagy község legkülső házsorán, vagy akár beljebb is, hogy az ember szembetalálja magát korának összes szociális kérdésével.

Vannak azonban emberek, akik nem akarják meglátni ezeket a kérő és vádoló szemeket, a sötét koldustekintetet, amely eleven kérdőjelként bukkan elénk lépten-nyomon, különösen így télen.

A jótékonyság legmélyebb és legvégső motivuma maga az Isten... valahányszor alamizsnát adok, arra kell gondolnom, hogy a szegény az, aki tenyerét felénk fordítja, de Isten az, aki azt elfogadja. Minden reggel eszünkbe kellene jutnia, hogy az Isten azért küldi a szenvedőket utunkba, hogy jót cselekedjünk vele. Minden ráncszoruló emberben tehát Istent kell látnunk és őt szeretnünk.

Hiszen Ő mondotta, hogy minden falat kenyér, minden jó szívvel adott pohár víz: — Neki, a csillagok és világok urának adott ajándék!

A szegény, ha alamizsnát kap, gépiesen dörmög: „Isten fizesse meg...“ De azt a köszönetet még sohasem mondták ki hiába, sohasem hangzott el úgy a földön, hogy odafönn azt meg nem hallották volna. Egy francia írónak, Anatole France-nak van egy bájos elbeszélése, a Fekete kenyér. Egy flórenci bankárról szól, aki halála után fölmege a mennybe, ahol azonban gazdag alapítványai, amiket verejtékkel összeharácsolt vagyonából tett, — semmit se nyomtak a mérlegen, nem billentték a javára a mérleget az aranyai sem, csak az a fekete kenyér, amit egyszer tanuk nélkül vetett oda egy koldusnak, aki utána szólt: „Isten fizesse meg...“

Az Isten alapított itt, a földön egy hatalmas takarékpénztárt, ez a *szegények kenyere*. Ha tehát szeretjük a pénzt, küldjük fel azt előre az égbe lelkünkért — ott összegyűjtik majd a számunkra. Éppen azért, ha a szegényt megajándékozod, ne keresd elő mindennek a legalját...

Gondold el, hogy fogod majd szégyelni magad az utolsó

ítélet napján, mikor az Úr felmutat egy rongyos nadrágot és szól: Ezt te adtad!

Amit a gazdag ember jótékonyság alakjában zajtalanul elrakott magának a sírontúlra, ha koporsóját egy sereg kisirtszemű szegény kíséri, akik érte igazabbul imádkoznak és fájdalmasabb könnyet sírnak, mint a befelé nevető örökösök: ez üdvösebb lesz az Isten elé jutott lelkének, mint a legcifrább szalaggal ékes koszorú és aranyszegekkel kivert tölgyfakoporsó...

Azt kérdezed, magyar testvérem, mi a felebaráti szeretet, amikor neked magadnak is kevés van? Hát megmondom. Ha testvéredre mosolyogsz, ha a vándort, aki eltévedt, helyes útra vezeted, ha a töviseket és köveket elhordod az útjából. Aki egy árvának a fejét megsimogatja, minden hajaszáláért, melyhez a keze ért — egy-egy fénysugarat fog kapni a feltámadáskor — mondja a Korán, a törökök szent könyve. Ne mondjuk tehát, hogy magunknak sem telik. A nagy angol drámaíró, Shakespeare mondja, hogy nincs olyan koldus, akinek legalább a szívből ne lehetne fölöslege. A kevés is sok, ha meleg szívvel adjuk. Szent Júlián, aki maga is koldus volt, mikor meglátott a földön fekvő egy ruhátlan koldust, mert semmije sem volt, amivel betakarhatta volna, odafeküdt melléje, hogy testével melengesse.

Az adománynak akkor van igazán aranyértéke odafönn, mikor olyan valaki adja, aki maga is rászorul. Gondoljunk arra, hogyha mi nem segítünk azon az embertestvérünkön, aki összefázva, rongyosan előttünk áll — talán senki sem lesz, aki azt helyettünk megtegye.

Ne engedjük kialudni szívünkben azt a lángot, melynek jóság a neve. Ne engedjük, hogy elkövüljön a szív, hogy kiszáradjanak a szeretet patakjai. Különösen ne engedjük ezt a gyermekeknél, akiknek neveléséért mi fogunk egyszer számot adni.

A jótékonyság művészetének feladata az: megtanulni finoman adni, nyájas arccal és nyájas szívvel, ami elveszi az alamizsna fullánkját. Barátainkká kell tennünk a szegényeket. Hiszen mennél megalázottabb, mennél szerencsétlenebb valaki, annál fogékonyabb, annál csordultig teltebb a szíve keserőséggel és bánattal.

Úgy adakozzunk tehát, hogy ne várjuk érte a hála simogatását, az alázat kézcsókját. Az adomány tőlünk származik, de a köszönet egyedül Istent illeti meg.

Sajnos, hányan csak azért eslekszenek jót, hogy nevéük fénye és tekintélye fölragyogjon mások előtt. Sokan nem az Istennek szánják adományaikat, hanem saját személyük bálványának.

Egy ilyen jótékonysági hölgyről szól egy dán író szellemes meséje, aki elmondja, hogy a „jótékonyság“ e földi

angyala meghalt és nagy önbizalommal jelent meg az égből, mint akit odafönn mindenkinek ismernie kell. De az Úr nem ismerte meg... Hogyan, engem nem ismernek? — mondotta sértődötten a hölgy, — aki minden hétfőn az árvaházban dolgoztam, minden kedden az aggok menhelyén, minden szerdán a szegények konyháján, minden csütörtökön a patronázsban? — Nem ismerlek — ismételte az Úr, — mert én csak egy helyen kerestelek, de ott nem találtalak sohasé: *otthon!*

Kedves szülők! Ne engedjük a gyermeki lélekben ösztönösen jelentkező jóságot elhervadni. Ébresszük tudatára annak a jóságnak, amely kell, hogy eltöltse ma minden magyar lelkét, összefűzzön minden magyart, akik — a nagy világégés borzalmai között — egymás kezét összefogva, azt erősen szorítva, csak így tudunk megállni a vajudó világnak ezen a különben is veszedelmes helyén, ha minden magyar kezét megkeresve, összefogva álljuk e földön annyiszor átrobogó vihart, hogy annak elmúltával felépíthessük az újabb ezer év szociális Magyarországot!

## A tanítás módszeres felépítése.

Az *erkölcsi vonatkozású olvasmányok* tárgyalása előtt az olvasmány alapgondolatához hasonló vagy azzal ellentétes gondolatokról beszélgetünk a tanulókkal, hogy *megteremtsük azt a hangulatot*, amely képessé teszi őket az olvasmány alapgondolatával kapcsolatos érzelm befogadására. Nagyon jó itt, ha alkalmas kapcsolatot tudunk találni a tanulók valamely élményével vagy az évszakkal, valamely közeli ünnepélyvel stb.

A *célkitűzés* után *bemutatjuk az olvasmányt*, vagy olykor *annak tartalmát mondjuk el* értelmes elbeszélés formájában. Ezután az olvasmánynak *a gyermekekben keltett hangulatáról, felújított élményekről szerzünk tudomást* néhány rövid kérdés alapján.

Most újra olvassuk az olvasmányt, de már *gondolatsorozat*ként, ahol a hiányos megértést szómagyarázattal kiegészíthetjük, a felszínre került ismeretlen *szavakat, fogalmakat tisztázzuk*, az olvasmányban felfedezhető *szépségeket kiemeljük*, ráirányítjuk a tanulók figyelmét a szépre, annak felismerésére segítjük őket. Külön figyelünk az újszerű *szavakra*, amelyekkel *kiegészítjük a tanulók eddigi szókincsét*.

Legfontosabb azonban az ilyen erkölcsi vonatkozású olvasmány tárgyalásánál *az erkölcsi mag megértetése* nélkül azonban, hogy azt túlmagyaráznánk. *Az erkölcsi érzelmeknek a tanulók életére való alkalmazása* a nevelői vonatkozások *elmélyítésére*, a tanulók lelkében felébreszhető *jó elhatározások kiváltására* nyújt lehetőségeket.